

Valtuustokauden 2017 - 2021 työskentelyn arviointi

Kaupunginhallitus 10.05.2021 § 206

Valmistelija

Hallintojohtaja Riitta Luotio ja viestintä- ja kehittämispäällikkö Tiina Rinne-Kylänpää:

Valtuuston tärkein tehtävä on kaupungin strateginen johtaminen. Tätä tehtävää korostaa myös nykyinen kuntalaki. Kaupunginvaltuuston rooli on keskeinen koko kuntakonsernin johtamisessa ja ohjaamisessa. Kunnan strategiaprosessia ja strategian sisältöjen toteutumista suositellaan arvioimaan itsearviointina valtuustokauden päättyessä. Valtuustokauden päättyessä tehtävä arviointi mahdollistaa "testamentin" tulevalle valtuustolle kaupungin strategian tilanteesta, päivitystarpeesta sekä strategiaprosessin kehittämisestä jatkossa.

Valtuuston rooli kaupungin toiminnan, talouden ja kuntakehityksen ohjaajana sekä kunnan asukkaiden itsehallinnon ensisijaisimpana toteuttajana tulee olla vahva. Toimintaympäristön analysointi, muutossuuntien havaitseminen, ajantasaisen strategian luominen ja sen arviointi ovat valtuustotyöskentelyn ydintä. Nykyinen valtuustokausi jatkuu normaalia pidempään eli 31.7.2021 asti. Tämä on seurausta kuntavaalien siirtymisestä huhtikuulta kesäkuuhun

Valtuustotyön kasvavien vaatimusten myötä valtuustotyöskentelyn kehittäminen ja monipuolistaminen on ajankohtaista. Päätöskokousten lisäksi mahdollisia työskentelymuotoja ovat seminaari-, iltakoulu- ja tiimityöskentelyt sekä kyselytunnit. Tällaisilla toimenpiteillä voidaan kehittää poliittisen ja ammatillisen johdon yhteistyötä sekä lisätä toimijoiden välistä luottamusta. Se, miten kehittämisen vaikutus näkyy luottamushenkilöiden työssä, vaatii toiminnan arviointia.

Tuleva valtuustokausi 2021 - 2025 tulee olemaan monella tavalla poikkeava. Uudet valtuustot aloittavat työskentelynsä todennäköisimmin koronapandemian edelleen vallitessa. Naantalin jalostamatoiminnan lakkauttaminen vaikuttaa kaupungin talouteen sekä kunnallisverotulojen että yhteisöverotuoton kautta. Valmisteilla oleva sosiaali- ja terveystalouden uudistus vaikuttaa toteutuessaan merkittävästi paikallisen ja alueellisen tason toimintaan. Uudistuksen eduskuntakäsittely on vielä kesken ja aikaa täytäntöönpanoon jää niukasti. Mitä toimivampi yhteistyö ja yhteishenki aluella on, sitä suuremmalla varmuudella uusituksella saavutetaan sotepalveluihin ja kustannustehokkuuteen liittyvät tavoitteet. Hyvinvointialueiden perustaminen muuttaa kuntien roolia ja tehtäväkenttää vuoden 2023 alusta lukien. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirtyvät uudelle itsehallinnolliselle sote-maakunnalle. Kaupungin tehtävät kaventuvat ja työntekijämäärä vähenee. Käyttötalousmenoista siirtyy noin puolet sote-maakunnille. Kaupungin tuloja alennetaan siirtyviä kustannuksia vastaavasti valtionosuuksia, yhteisöveron tuottoa ja kunnallisveroa pienentämällä. Väestömuutokset, digitalisaatio ja ilmastonmuutos lisäävät tarvetta tulevaisuutta koskevasta keskustelusta.

Kuntaliitto on suositellut, että nyt istuntokauttaan päättävät valtuustot arvioisivat omaa toimintaansa, saavuttamia tuloksia, käyttämiään työsken-

telytapoja sekä toimintansa kehittämistarpeita. Itsearviointin yhteydessä olisi tärkeää kartoittaa, miten niin valtuustotyöstä luopuvat kuin siellä työskentelyään jatkavat ovat kokeneet edellytyksensä hoitaa valtuutetun työtä ja mahdollisuutensa vaikuttaa valtuustotyön kautta sekä mihin suuntaan valtuustotyötä olisi heidän mielestään kehitettävä.

Elinvoimainen kaupunki tarvitsee hyvin toimivaa luottamushenkilötyötä ja kaupunkilaisten aktiivisuutta. Toimiva luottamushenkilötyöskentely luo pohjan onnistuneelle muutosjohtamiselle. Kuntavaalivuotena on mahdollisuus kiinnittää huomiota luottamushenkilötyöhön ja sen edellytysten kehittämiseen. Eräänä kehittämistyövälineenä toimii myös valtuutettujen ja kaupunginhallituksen oman työskentelyn itsearviointi.

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantaja ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta järjestämisestä.

Kunnanhallituksen tehtävien toteuttamista edellyttävää poliittista yhteistyötä johtaa kunnanhallituksen puheenjohtaja (Kuntalaki § 40). Naantalien kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta määritellään Naantalien kaupungin hallintosäännössä.

Kuntaliitto suosittaa, että luottamushenkilöt tekevät säännöllisesti itsearviointin omasta toiminnastaan. Itsearviointit voidaan toteuttaa sähköisellä kyselylomakkeilla, johon kaikki valtuutetut ja kaupunginhallituksen jäsenet vastaavat henkilökohtaisesti. Menneen valtuustokauden työskentelyn arviointi ja tulevan kauden suunnittelu tapahtuvat kunnan sisäisenä työnä.

Itsearviointi on Naantalissa suoritettu viimeksi keväällä 2017. Nykyisen valtuustokauden osalta arvioinnin kysymykset ovat pitkälti samat. Näin vertailtavuus aikaisempaan itsearviointiin säilyy. Kysymyspatteristoon on lisätty oma osionsa koronapandemiaan liittyvä osio.

Oheismateriaali:

- Valtuustotyöskentelyn arviointi, lomakemalli
- Hallitustyöskentelyn arviointi, lomakemalli

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää toteuttaa kaupunginvaltuuston ja hallituksen työskentelyn itsearviointin. Kyselyjen tuloksista raportoidaan po. toimielimille.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.

Valmistelija

Hallintojohtaja Riitta Luotio:

Hallituksen työskentelyn arviointikyselyyn vastasi kuluvana vuonna 8 henkilöä (vuonna 2017: 7 henkilöä) ja valtuuston kyselyyn 17 henkilöä (vuonna 2017: 23 henkilöä). Vastausaktiivisuus oli pienempi kuin vuonna 2017 suoritettussa kyselyssä.

Oheismateriaali:

- Vertailu: Hallituksen työskentelyn arviointi 2017 vs 2021
- Vertailu: Valtuuston työskentelyn arviointi 2017 vs 2021.

Valtuustotyöskentelyn arviointi:

Valtuuston työskentelyn toimintakulttuuri on vastausten mukaan kehittynyt positiiviseen suuntaan. Strategian ohjajuus päätöksenteossa on pysynyt ennallaan. Kokouksissa työskentely koetaan tehokkaaksi, eikä kokousten kestoa venytetä tarpeettomasti. Tiedon kulku valmisteltavista asioista on hieman parantunut. Tärkeisiin asioihin koetaan käytettävän riittävästi aikaa. Valtuutetujen suhtautuminen toisiinsa sen sijaan on muuttunut heikommaksi ja koetaan aikaisempaa epäkunnioittavammaksi.

Yhteistyö valtuustoryhmien välillä on parantunut merkittävästi. Lähes 65 % vastaajista piti yhteistyön toimivuutta erittäin hyvänä. Myös hallintokuntien välinen yhteistyö koettiin aikaisempaa parempana. Yhteistyön kaupungin ja elinkenoelämän sekä erilaisten järjestöjen välillä välillä koettiin parantuneen. Yhteistyösuhteet kaupungin ja median välillä koettiin aikaisempaa paremmiksi. Lähes 30 % vastaajista piti mediayhteistötä erittäin hyvänä. Yhteistyö hallituksen ja valtuuston välillä koettiin lievästi heikentyneen.

Valtuuston vaikutusmahdollisuudet kunnan toiminnan kokonaisuohjaukseen, omistajapolitiikkaan ja konserniohjaukseen koettiin vahvistuneen. Myös vaikutusmahdollisuudet elinvoiman ja elinkeinojen kehittämiseen koettiin olevan aikaisempaa paremmat. Vaikutusmahdollisuudet asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen koettiin sen sijaan aavistuksen verran heikommiksi.

Työ- ja toimintamuotojen kehittämisen osalta valtuutetut toivoivat erityisesti asioiden ennakoivaa selostamista informaatiotilaisuuksissa sekä valtuustoryhmien johdon ja kaupunginjohtajan yhteispalvereja. Toiveet seminaarien järjestämisestä olivat vähentyneet.

Kaupungin viranhaltijoiden työskentelyn koettiin kehittyneen positiiviseen suuntaan. Erityisesti tiedottaminen kuntalaisille valmisteilla olevista asioista ja päätöksistä koettiin parantuneen. Asioiden esittelyt koettiin aikaisempaa paremmin valmistelluiksi. Viranhaltijoiden tavoitettavuuden sen sijaan koettiin lievästi heikentyneen.

Kaupungin strategian koettiin vastaavan aikaisempaa paremmin toimintaympäristön aiheuttamiin tarpeisiin. Lisäksi strategia koettiin rakenteeltaan ja sisällöltään selkeäksi ja johdonmukaiseksi.

Kyselyyn vastanneet valtuutetut kokivat, että strategia on auttanut toiminnan ja kehittämisen suuntaamisessa aikaisempaa vahvemmin. Lisäksi kokemus strategisten hankkeiden ja tavoitteiden säännöllisestä arvioimisesta on parantunut.

Lähes 59 % arviointiin vastanneista valtuutetuista koki valtuustotyöskentelyn onnistuneen kokonaisuutena melko hyvin menneellä valtuustokaudella. Vuonna 2017 vastaava prosenttiosuus oli 56,5 %. Lähes 12 % valtuustosta koki valtuustotyöskentelyn onnistumisen kokonaisuutena erittäin hyvänä. Vastava osuus vuonna 2017 kyselyssä oli 8,7 %. Yksikään vastaajista ei pitänyt valtuustotyöskentelyä huonona tai melko huonona.

Hallitustyöskentelyn arviointi

Kaupunginhallitus oli vastauksissaan selkeästi kriittisempi. Positiivista kehitystä koettiin onnistumisessa startegian toteuttamisessa sekä toimenpiteiden käynnistämisessä. Onnistuminen kaupungin edunvalvonnan hoitamisessa ja palvelutuotannon ohjauksessa koettiin edellistä kyselykierrosta heikommaksi. Myös kokemus avoimen ja läpinäkyvän toimintakulttuurin luomisessa oli heikentynyt.

Hallituksen tiedonsaannin valmisteltavista asioista koettiin parantuneen. Positiivista kehittymistä koettiin lisäksi henkilökohtaisessa hallitustyöskentelyssä onnistumisessa. Hallitustyöskentelystä maksettava palkkio koettiin vähemmän palkitsevaksi. Myös omat vaikuttamismahdollisuudet koettiin heikommiksi verrattuna vuoden 2017 arvion mukaisiin kokemuksiin.

Yhteistyö hallituksen ja muiden osapuolten välillä koettiin monelta osin paremmaksi vuoden 2017 vastaavaan kyselyyn verrattuna. Erityisen hyvä kokemus yhteistyöstä oli hallituksen ja kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen välillä. Yhteistyö koettiin edellistä kyselykierrosta paremmaksi myös hallituksen ja lautakuntien, sekä hallituksen ja median välillä.

Hallituksen sisäisen kulttuurin koettiin heikentyneen luottamuksellisen työskentelyilmapiirin toteutumisen osalta. Ajankäyttön jakuminen päätösasioihin ja keskusteluasioihin koettiin jakautuvan aikaisempaa epätarkoituksenmukaisemmin. Kokemus ajan käyttämisestä tärkeisiin asioihin koettiin heikentyneen. Startegian ohjauus päätökseteossa koettiin vahvemmaksi. Esityslista-asioihin perehtyminen koettiin paremmaksi. Myös käytännöt uuden tiedon hakemiseen ja raportointiin hallitukselle koettiin kehittyneen.

Hallituksen ja valmistelutahojen keskinäinen työnjako strategisen ohjauksen osalta koettiin parantuneen. Kokemus strategian laadinnasta oli edellistä kyselykierrosta heikompi.

Hallitus oli tyytyväisempi omistajapolitiikan määrittelyihin kunkin konserniyhteisön tarkoituksesta ja ja tehtävistä startegian toteuttamisen kannalta. Kokemus omistuksille asetetuista tuottovaatimuksista oli heikentynyt edellisen kyselykierroksen tuloksesta. Omistajapolitiikan toteutumisen raportointi toimintakertomuksessa koettiin vuoden 2017 kokemukseen verrattuna heikommaksi.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen valtuustokauden 2017-2021 työskentelyn arvioinnit. Tuloksista raportoidaan valtuustolle luottamushenkilökoulutusten toteuttamisen yhteydessä.

Kokouskäsittely

Merkittiin, että henkilöstön edustaja Katja Mäntylä oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn ajan.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.